

Валевська Н. О.,
аспірантка

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПУБЛІЧНІ ПОСЛУГИ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ, ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

Анотація. У статті проаналізовані адміністративні правовідносини у сфері надання публічних послуг у сфері культури. Якщо в питанні адміністративних послуг юристи визначились, що процедури їх надання регулюються публічним (адміністративним) правом, то у відношенні публічних послуг питання перебуває на стадії вивчення. Головне їх призначення – забезпечення публічного інтересу, інтересу соціуму, його членів. Такі послуги можуть надаватися різними структурами, медичні послуги – медичними установами, що функціонують на основі різних форм власності, освітні – закладами освіти, послуги у сфері культури – театрами, музеями, картинними галереями тощо. Однак організація їх надання в основному здійснюється адміністративними органами і регулюється, як правило, нормами адміністративного права. У статті підкреслюється, що законодавство Європейського Союзу досить чітко врегулювало ставлення до культурної спадщини держав-членів цього співтовариства. ЄС взяв на себе зобов'язання сприяти розвитку культур держав-членів. У договорі про заснування Європейської спільноти виділено розділ 12 для врегулювання цих відносин та взаємодії держав-учасників щодо їх співпраці в галузі культури. Ця спільнота не тільки сприяє розвитку культур держав, що входять до ЄС, але й шанує розвиток культур держав-членів, а також підносить спільну (цебто європейську) культурну спадщину. В результаті дослідження норм законодавства України і держав-членів ЄС щодо доступу громадян до культурних цінностей з'ясовано, що в конституціях держав, які входять до складу ЄС, норми, що закріплюють право громадян на доступ до культурних цінностей, глибше регулюють відносини користування вітчизняними надбаннями культури. В Україні ці відносини врегульовані ст. 6 Закону «Про культуру», де закріплено положення щодо доступу громадян до культурних цінностей, культурної спадщини і культурних благ, однак це положення має бути закріплено в Основному Законі нашої держави. Підняття рівня юридичної сили такої норми буде слугувати гарантією забезпечення права громадян на користування надбаннями української і світової культури.

Публічні послуги у сфері культури піддано класифікації за такими критеріями, як-то: масштаби надання, суб'єкти надання, суб'єкти одержання, вид задоволення потреб споживачів, зміст публічної послуги, порядок фінансування надання.

Ключові слова: публічні послуги, публічний інтерес, театри, музеї, картинні галереї, культура, юридична сила норми, критерії класифікації.

Постановка проблеми та її зв'язок з науковими та практичними завданнями. Нині держава, органи місцевого самоврядування та заклади культури мають функціонувати в режимі не стільки здійснення публічного управління, скільки надання послуг громадянам, іншим фізичним особам, юридичним особам та організаціям, заснованим без статусу останньої. Право громадян на користування надбаннями культури є конститу-

ційним правом і його необхідно якнайповніше забезпечувати. Проблема ж полягає в недосконалому правовому регулюванні відносин у сфері культури та недостатньому піклуванні про надання культурних послуг громадянам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з такої теми. Зусилля науковців були зосереджені на проблемах надання адміністративних послуг. У цій царині були опубліковані роботи А.Н. Буханевича, І.П. Голосніченка, С.М. Дембіцької, І.В. Дроздової, Н.І. Золотарьової, І.О. Бондаренко, О.В. Таможнього, В.В. Петьовки, О.Г. Циганова, К.А. Фуглевич. Н.І. Кудерська проводила дослідження адміністративно-правового регулювання охорони та збереження матеріальної культурної спадщини в Україні. Публічні послуги у сфері культури останнім часом не досліджувалися.

Мета статті полягає в тому, щоб на підставі аналізу правової бази регулювання відносин у сфері культури, досвіду держав-членів ЄС та практики застосування нормативно-правових актів удосконалити теоретичні основи та практику правового регулювання надання публічних послуг в Україні.

Виклад основного матеріалу. Предметом адміністративно-правового регулювання поряд з іншими суспільними відносинами виступають також і відносини надання адміністративних послуг. Адміністративні послуги є частиною публічних послуг, що надаються різними суб'єктами правових відносин. Якщо в питанні адміністративних послуг юристи визначились, що процедури їх надання регулюються публічним (адміністративним) правом, то що стосується публічних послуг питання перебуває на стадії вивчення. Ще в Стародавньому Римі одночасно, поруч із приватним правом, що стосується потреб окремих осіб, вважалося, що існує публічне право. Римський юрист Ульпіан характеризує його як право, що належить до правового положення Римської держави. Критерієм щодо поділення права на приватне й публічне служить інтерес – для приватного переважно значення мають інтереси окремих осіб, їхнє правове положення й майнові відносини, для публічного головними є державні інтереси, правове положення держави, його органів і посадових осіб, регулювання відносин, що мають яскраво виражений суспільний інтерес [1, с. 70]. Стійкість сфер і методів правового регулювання, критеріїв їхнього розмежування пояснює нам життєздатність розподілу права на приватне й публічне. У правових системах сучасності воно чітко виражено то у вигляді ідей правової держави, то у вигляді ідей суспільного договору [2, с. 242–244].

Є висловлювання українських юристів, що публічні послуги надаються лише органами публічної адміністрації, до якої вони відносять лише органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування. Навряд чи можна погодитися з таким підходом до визначення публічних послуг. Адже що вважається публічним? Прикметник публічний в українській мові означає такий, що «відбувається в присутності публіки, людей; прилюдний» [3]. За словником російської мови публічний тлумачиться

як такий, що «здійснюється у присутності публіки, призначений для всіх бажаючих, відкритий, гласний» [4, с. 255]. Із цих визначень для публічних послуг можна виокремити належне їх призначення для всіх бажаючих. Тобто публічні послуги може отримувати всяк бажаючий. І не обов'язково надання цих послуг має здійснюватись органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування. Головне їх призначення – забезпечення публічного інтересу, інтересу соціуму, його членів. Такі послуги можуть надаватись різними структурами, медичні послуги – медичними установами, що функціонують на основі різних форм власності, освітні – закладами освіти, послуги у сфері культури – театрами, музеями, картинними галереями тощо. Однак організація їх надання в основному здійснюється адміністративними органами і регулюється, як правило, нормами адміністративного права.

Стаття 11 Конституції України підкреслює відношення держави до культури української нації та культурної самобутності всіх корінних народів та національних меншин в Україні. Вона закріплює положення, що «Держава сприяє консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України» [5, ст. 11]. І навіть стосовно українців, які проживають за кордоном, Україна має дбати про задоволення їхніх національно-культурних потреб (ст. 12 Конституції). Окрім того, публічність послуг у сфері культури забезпечується також наданням їх національними музеями, театрами, бібліотеками, телебаченням і радіомовленням тощо.

Незважаючи на декларативний характер норм конституції в радянській Україні, держава закріплювала і гарантувала право на користування досягненнями культури. Стаття 44 Конституції УРСР проголошувала: «Громадяни України мають право на користування досягненнями культури. Це право забезпечується загальнодоступністю цінностей вітчизняної та світової культури, які є в державних і громадських фондах; розвитком і рівномірним розміщенням культурно-освітніх закладів; розвитком телебачення і радіо, книговидавничої справи і періодичної преси, мережі безплатних бібліотек; розширенням культурного обміну із зарубіжними державами» [6, ст. 44]. Безумовно, пріоритет щодо культурних цінностей, їх розміщенням і користуванням належав великим російським містам (Москва, Ленінград тощо). Артефакти з України досить часто вивозились у музеї, картинні галереї та інші місця зберігання в інші країни, наприклад, дотепер невідомо місцезнаходження останків Великого князя київського Ярослава Мудрого. Досі в Третьяковській галереї у Москві знаходиться унікальна мозаїка XII століття із зображенням святого Дмитра Солунського. Вона була вивезена після зруйнування київського Михайлівського Золотоверхого монастиря в тридцятих роках минулого століття. Не повертаються в Україну й інші фрески з Михайлівського Золотоверхого монастиря та інші культурні цінності, які опинились у Росії шляхом рішень у часи існування Радянського Союзу про тимчасове їх вивезення [7].

Законодавство Європейського Союзу досить чітко врегулювало ставлення до культурної спадщини держав-членів цього співтовариства. ЄС узяв на себе зобов'язання сприяти розвитку культур держав-членів. У договорі про заснування Європейської спільноти виділено розділ 12 для врегулювання цих відносин та взаємодії держав-учасників щодо їх співпраці в галузі культури. Ця спільнота не тільки сприяє розвитку

культур держав, що входять до ЄС, але й шанує розвиток культур держав-членів, а також підносить спільну (цебто європейську) культурну спадщину. Частина 2 ст. 151 вказаного вище договору закріпила, що «дії Спільноти спрямовані на те, щоб сприяти співпраці держав-членів та в разі потреби підтримувати та доповнювати їхні дії, щоб:

- поглиблювати та поширювати знання культури та історії європейських народів,
- берегти й боронити культурну спадщину європейського значення,
- провадити некомерційний культурний обмін,
- сприяти мистецькій та літературній творчості, зокрема аудіовізуальному секторові [8, ст. 152]. ЄС зобов'язався також заохочувати співпрацю в галузі культури з третіми країнами. Це насамперед стосується нашої держави, оскільки вона є асоційованим членом цього співтовариства [8, ст. 152].

У країнах-членах Європейського Союзу право людей на користування культурними цінностями на конституційному рівні гарантується державою. Законодавство Польщі прямо закріплює право народу на користування надбаннями культури. Так, ст. 73 Конституції Речі Посполитої Польщі проголошує: «Кожному гарантуються свобода художньої творчості, наукових досліджень і оприлюднення їх результатів, свобода викладання, а також свобода користування багатствами культури» [9]. Ч. 2 ст. 141 Конституції Баварії закріплює, що «в завдання землі, обшин і корпорацій публічного права входить:

- охорона і турбота про пам'ятники культури, історії та природи, а також збереження ландшафтів;
- повернення пошкодженим пам'яткам культури та історії їх первісного стану;
- запобігання вивозу за кордон національних культурних цінностей» [10, ст. 141]. Причому ці обов'язки, а можна сказати адміністративні послуги баварському суспільству, контролюються на федеративному рівні. Згідно з Основним законом ФРН «Федерація має право видавати ... рамочні приписи для законодавства земель» з питань «захисту німецьких культурних цінностей від вивозу за кордон» [11, ст. 75].

Потрібно відзначити особливе ставлення держави до громадян у питаннях надання права користування культурними цінностями в Португалії. Право на користування надбаннями культури закріплене в ст. 73 Конституції Португалії. Як записано в цій статті, «держава сприяє демократизації установ культури, стимулюючи й забезпечуючи доступ усіх громадян до користування досягненнями культури й до творчості – у співробітництві із засобами масової інформації, об'єднаннями й фондами, що діють у галузі культури, співтовариствами, що займаються культурою й відпочинком, об'єднаннями охорони культурного надбання, організаціями, що об'єднують людей за місцем проживання, і іншими установами культури» [12, ст. 73].

Оскільки Конституція проголошує Україну як соціальну державу, а це означає використання потенціалу і соціальних резервів суспільства для забезпечення його членів незалежно від їх матеріального та іншого місця в ньому, позаяк надбання культури мають бути доступними всім громадянам України. Власне, ст. 6 Закону України від 14 грудня 2010 року № 2778-VI «Про культуру» закріпила положення щодо доступу громадян до культурних цінностей, культурної спадщини і культурних благ, однак, як на мене, це положення має бути закріплене в Основному Законі нашої держави. Підняття рівня юридичної сили такої норми буде

слугувати гарантією забезпечення права громадян на користування надбаннями української і світової культури [13, ст. 6].

Варто зазначити, що публічні послуги можуть надаватися не тільки органами публічної адміністрації. Якщо «публічний» розглядати як доступний для всіх, тоді публічними послугами можна вважати навіть ті послуги, які за ст. 633 Цивільного кодексу України надають підприємці всім бажаючим [14, ст. 633]. Публічні послуги у сфері культури залежно від суб'єкта надання класифікуються на певні види. Є публічні культурні послуги, що надаються закладами культури, і адміністративні послуги, які надаються Міністерством культури та його органами на місцях, а також органами місцевого самоврядування. Так, ст. 24 Закону України «Про культуру» передбачає надання культурних послуг населенню. Вона проголошує: «на підставі державних соціальних нормативів забезпечення населення закладами культури і культурними послугами центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв, затверджує перелік закладів культури базової мережі загальнодержавного рівня. Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування затверджують переліки закладів культури базової мережі місцевого рівня» [13, ст. 24]. Культурними послугами громадяни забезпечуються закладами культури базових мереж як загальнодержавного, так і місцевого рівнів. Особливу роль у наданні культурних послуг відіграють національні заклади культури, які мають значні здобутки та високі досягнення у цій галузі за відповідними напрямками. Згідно зі ст. 24 Закону України «Про культуру» «статус національного закладу (установи) України може бути надано декільком закладам (установам) культури залежно від їх кількості у відповідній групі (театри, філармонії, бібліотеки, музеї, галереї, заповідники, цирки, музичні колективи і ансамблі, кіностудії)» [13, ст. 24]. Як правило, ці заклади виробляють послуги у сфері культури, які задовольняють потреби громадян на високому рівні якості. Такі послуги можуть бути платними, такими, що надаються за рахунок державного бюджету повністю або частково, і коли в їх фінансуванні, крім держави, беруть участь інші особи. Так, згідно із Законом від 28 березня 2017 року № 1976-VIII «Про Український культурний фонд», який, крім виконання інших завдань, «надає гранти на підтримку та розвиток проєктів у сферах культури та мистецтв, креативних індустрій та культурно-пізнавального (внутрішнього) туризму», який під проєктом розуміє «діяльність фізичних і юридичних осіб, спрямовану на створення певного культурного продукту, культурного блага чи культурної послуги (їх сукупності); продукту чи послуги», і передбачає як джерело формування коштів цього фонду: «кошти державного бюджету; добровільні внески фізичних і юридичних осіб, у тому числі нерезидентів України; добровільні внески урядів, агентств та установ зарубіжних країн, міжнародних фінансових та інших організацій, у тому числі у формі цільових грантів; та інші джерела, не заборонені законодавством України» [15, ст. 3; 13].

Культурні послуги своєю чергою залежно від виду задоволення потреб їх користувачів можуть бути класифіковані на бібліотечні послуги, послуги театрального мистецтва, музейні послуги, архівні послуги тощо. Закон України від 27 січня 1995 року № 32/95-ВР «Про бібліотеки і бібліотечну справу» прямо вказує на надання бібліотечних послуг і дає їх визначення: бібліотечна послуга – це «результат діяльності бібліотеки із задоволення інформаційних, науково-дослідних, освітніх,

культурних та інших потреб користувачів бібліотеки» [16, ст. 1]. Закон України від 31 травня 2005 р. «Про театри і театральну справу» надання організаціям на основі договорів постановочних послуг, сценічних постановочних засобів для проведення вистав, концертів відносить до основних видів діяльності театру [17]. Такі послуги можуть одержувати організації, які функціонують на базі різних форм власності, причому законодавець не встановлює вимог щодо наявності в організації статусу юридичної особи. Зважаючи на те, що нині підприємницька діяльність здійснюється як юридичними, так і фізичними особами-підприємцями, вважаємо за необхідне внести в абзац четвертий статті 8 цього Закону відповідні зміни та передбачити, що вказані вище послуги надаються як юридичним особам, так і фізичним особам-підприємцям чи іншим засновникам організацій.

Закон України від 25 червня 1995 року № 249/95-ВР «Про музеї та музейну справу» не дає визначення музейних послуг, однак деякі статті цього закону згадують цей термін, коли визначають додаткові джерела надходжень музеїв або порядок визначення переліку послуг, які надаються музеями. Крім того, законодавець визнає обслуговування відвідувачів музеїв певною публічною послугою. Ч. 4 ст. 13 вказаного вище Закону закріпила, що до джерел фінансування музеїв належать «кошти, що надходять від господарської діяльності, надання платних послуг, у тому числі за відвідування музеїв і виставок» [18, ч. 4 ст. 13]. Отже, до надання платних послуг закон відніс і організацію, необхідну для відвідування музеїв. Безумовно, відвідування музеїв не можна розглядати як послугу, послугою є робота, спрямована на надання можливості відвідувати музей та задоволення духовних естетичних потреб особи.

Незважаючи на те, що Державна архівна служба як центральний орган виконавчої влади реалізує державну політику у сфері архівної справи, спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра юстиції [19], це не позбавляє нас права вважати формування, облік, зберігання і використання Національного архівного фонду та реалізацію архівної справи сегментом сфери культури. Адже згідно з ч. 1 ст. 4 Закону України від 24 грудня 1993 року № 3814-XII «Про Національний архівний фонд та архівні установи» [20] (в редакції цього Закону від 13 грудня 2001 № 2888-III), «національний архівний фонд України є складовою частиною вітчизняної і світової культурної спадщини та інформаційних ресурсів суспільства, перебуває під охороною держави і призначений для задоволення інформаційних потреб суспільства і держави, реалізації прав та законних інтересів кожної людини» [21, ст. 4].

Архівні установи зобов'язані надавати послуги користувачам національного архівного фонду України як юридичним, так і фізичним особам. Права цих осіб визначені у ст. 20 Закону України від 24 грудня 1993 року № 3814-XII «Про Національний архівний фонд та архівні установи», яка закріплює, що «Користувачі документами Національного архівного фонду, що належать державі, територіальним громадам, мають право:

1) користуватися в читальному залі архівної установи копіями документів з фондів користування, а у разі їх відсутності – оригіналами, якщо доступ до них не обмежено на підставах, визначених законом, а також відповідно до закону користуватися документами обмеженого доступу;

2) отримувати від архівних установ довідки про відомості, що містяться в документах, доступ до яких не обмежено на підставах, визначених законом;

3) за письмовою згодою архівних установ отримувати документи або їх копії в тимчасове користування поза архівними установами;

4) користуватися довідковим апаратом до документів, а за згодою архівних установ – і обліковими документами;

5) виготовляти, у тому числі за допомогою технічних засобів, або отримувати від архівних установ копії документів і витяги з них, якщо це не загрожує стану документів та не порушує авторські та суміжні права, а також вимагати, щоб ці копії або витяги були засвідчені архівною установою;

6) публікувати, оголошувати, цитувати та іншим чином відтворювати зміст архівних документів з посиланням на місце їх зберігання і з дотриманням умов, передбачених законодавством» [21, ч. 1 ст. 20].

Для задоволення цих прав фізичних і юридичних осіб архівні установи надають відповідні послуги. Архівні послуги можна поділити на платні та ті, що надаються за кошти архівної установи. Користування матеріалами Національного архівного фонду здійснюється за плату по тарифах, встановлених законодавством. Однак залежно від суб'єкта одержання послуги та її призначення архівна послуга надається безкоштовно. Так, безоплатно надаються архівні довідки для забезпечення соціального захисту громадян, користування в читальному залі архівної установи архівними документами, що належать державі, територіальним громадам. Безоплатно користуються надбаннями Національного архівного фонду судові та правоохоронні органи. Безоплатний порядок користування здійснюється і юридичними та фізичними особами тими документами, які вони здали в архівну установу для зберігання [21, ч. 2 ст. 20].

За суб'єктами одержання публічні послуги у сфері культури доцільно класифікувати на ті, які надаються фізичним особам, послуги, що надаються юридичним особам, організаціям і установам без статусу юридичної особи, а також послуги, що надаються як фізичним особам, так і організаціям. До першої групи публічних послуг належать послуги, за допомогою яких задовольняються естетичні потреби громадян та інших фізичних осіб, а також їхні інші інтереси, яких потребують ці суб'єкти праводносин від закладів культури та органів виконавчої влади і місцевого самоврядування. Люди отримують культурні послуги, коли відвідують театри і кінотеатри, музеї і бібліотеки та інші заклади культури. Фізичні особи одержують послуги, що стосуються культурної сфери, також і у випадках звернення за відповідною інформацією до органів статистики та до центрів надання адміністративних послуг, де можуть одержати відомості, в яких вони зацікавлені.

Згідно з Переліком платних послуг, які можуть надаватися державними і комунальними закладами культури, що не є орендою, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1183, фізичним особам можуть надаватися такі види послуг, як: «виготовлення та продаж у неспеціалізованих магазинах (кіосках, лотках), через електронні системи продажу видань про фонди і діяльність бібліотек, музеїв, картинних галерей, виставкових залів, заповідників, реставраційних та інших закладів культури, довідково-бібліографічних та інформаційних продуктів (в електронній формі – компакт-дисків), репродукцій, наборів листівок, афіш, плакатів (у тому числі із зображенням творів мистецтва, пам'яток літератури, нотними виданнями), а також сувенірних виробів, значків, виробів народних промислів, декоратив-

но-ужиткового, образотворчого мистецтва та фотомистецтва; обслуговування екскурсійних груп і окремих відвідувачів на територіях та у приміщеннях заповідників, музеїв, бібліотек, театральних-видовищних закладів, інших закладів культури під час огляду експозицій, виставок» [22].

Заклади культури як ті, що мають статус юридичної особи, так і без такого статусу можуть одержувати цілу низку публічних послуг на основі чинного законодавства України. Уряд дозволив закладам культури «розроблення та оформлення інтер'єрів, дизайнерське оздоблення виставкових стендів, створення та оформлення музейних експозицій, розроблення тематико-експозиційних планів музеїв; надання методичної допомоги, консультацій, підготовки висновків, рекомендацій, звітів з питань збереження нерухомих об'єктів культурної спадщини та рухомих предметів, пов'язаних з нерухомими об'єктами культурної спадщини; розроблення облікової документації на нерухоми об'єкти культурної спадщини; розроблення науково-проектної документації та підготовку рекомендацій щодо ремонту та реставрації нерухомих об'єктів культурної спадщини; рецензування науково-проектної та облікової документації щодо нерухомих об'єктів культурної спадщини» тощо [22]. Більшість платних послуг, які можуть надаватися державними і комунальними закладами культури згідно з Переліком, затвердженим урядом України, надаються як фізичним особам, так і організаціям.

За змістом публічні послуги у сфері культури можуть бути поділені на змістовно-культурні та адміністративні. Змістовно-культурні послуги перераховані в переліку платних послуг, які можуть надаватися державними і комунальними закладами культури, що не є орендою, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1183. Що стосується адміністративних послуг, вони можуть надаватися як Міністерством культури та інформаційної політики (МКІП), так і Міністерством юстиції та його територіальними органами, іншими державними органами та органами місцевого самоврядування. До цих послуг, наприклад, належать послуги щодо складання переліку об'єктів нематеріальної культурної спадщини, вилучення музейних предметів, що належать до державної частини Музейного фонду України, з фондово-облікової документації у разі їх втрати або руйнування (МКІП); державної реєстрації бібліотек незалежно від форми власності (органи Міністерства юстиції), переліку платних послуг у конкретних об'єднаних територіальних громадах (відповідна місцева рада).

Висновки. У результаті дослідження норм законодавства України і держав-членів ЄС щодо доступу громадян до культурних цінностей з'ясовано, що в конституціях держав, які входять до складу ЄС, норми, що закріплюють право громадян на доступ до культурних цінностей, глибше регулюють відносини користування вітчизняними надбаннями культури. В Україні ці відносини врегульовані ст. 6 Закону «Про культуру», де закріплено положення щодо доступу громадян до культурних цінностей, культурної спадщини і культурних благ, однак це положення має бути закріплене в Основному Законі нашої держави. Підняття рівня юридичної сили такої норми буде слугувати гарантією забезпечення права громадян на користування надбаннями української і світової культури.

Зважаючи на те, що нині підприємницька діяльність здійснюється як юридичними, так і фізичними особами-підприємцями, вважаємо за необхідне внести в абзац четвертий статті 8 Закону України від 31 травня 2005 р. «Про театри і театральну

справу» відповідні зміни та передбачити, що вказані в ній послуги надаються як юридичним особам, так і фізичним особам-підприємцям чи іншим засновникам організацій.

Публічні послуги у сфері культури доцільно класифікувати за такими критеріями, як-то: масштаби надання, суб'єкти надання, суб'єкти одержання, вид задоволення потреб споживачів, зміст публічної послуги, порядок фінансування надання. За масштабами надання публічні послуги поділяються на загальнодержавні і місцевого значення; за суб'єктами надання – послуги, що надаються державними органами, органами місцевого самоврядування, закладами культури; за суб'єктами одержання – послуги, що надаються фізичним особам, послуги, що надаються юридичним особам, організаціям і установам без статусу юридичної особи, а також послуги, що надаються як фізичним особам, так і організаціям; за видом задоволення потреб споживачів – бібліотечні послуги, послуги театрального мистецтва, музейні послуги, архівні послуги тощо; за змістом – змістовно-культурні та адміністративні послуги; за порядком фінансування – послуги, що надаються за кошти споживачів, і послуги, які надаються за рахунок закладу культури.

Література:

1. История политических и правовых учений : учебник. / Под ред. О.Э. Лейста. Москва : Юридическая литература, 1997. 576 с.
2. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підручник. / Пер. з рос. Харків : Консум, 2001. 656 с.
3. Словник української мови. Академічний тлумачний словник. URL: <http://sum.in.ua/s/publicnyj#:~:text=ПУБЛІЧНИЙ%2C%20а%2C%20е.,присутності%20публіки%2C%20людей%3B%20прилюдний> (дата звернення: 16.02.2022).
4. Словарь русского языка. Том III, П–Р. Издание третье, стереотипное. Москва : «Русский язык». 1987. 755 с.
5. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
6. Конституція УПСР. URL: <http://gska2.rada.gov.ua/site/const/istoriya/1978.html> (дата звернення: 16.02.2022).
7. Костюк Б. Москва не повертає Україні вивезені культурні цінності – історик. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/27417418.html> (дата звернення: 16.02.2022).
8. Договір про заснування Європейської спільноти. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017?find=1&text=культура#Text (дата звернення: 16.02.2022).
9. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. Opracowano na podstawie: Dz. U. z 1997 r. No. 78, poz. 483, z 2001 r. No. 28, poz. 319, z 2006 r. No. 200, poz. 1471, z 2009 r., No. 114, poz. 946.
10. Конституція федеральної землі ФРН Республіки Баварія. URL: <https://worldconstitutions.ru/?p=186> (дата звернення: 16.02.2022).
11. Основной закон Федеративной Республики Германия. Бонн : Ведомство печати и информации Федерального правительства, 1994. 56 с.
12. Конституція Португальської Республіки. URL: http://www.concourt.am/armenian/legal_resources/world_constitutions/constit/portugal/portug-r.htm (дата звернення: 16.02.2022).
13. Про культуру : Закон України від 14 грудня 2010 року № 2778-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 24. Ст. 168.
14. Цивільний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.
15. Про Український культурний фонд : Закон України від 28 березня 2017 року № 1976-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 19. Ст. 238.
16. Про бібліотеки і бібліотечну справу: Закон України від 27 січня 1995 року № 32/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 7. Ст. 45.
17. Про театри і театральну справу : Закон України від 31 травня 2005 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 26. Ст. 350.
18. Про музеї та музейну справу : Закон України від 25 червня 1995 року № 249/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 25. Ст. 191.
19. Положення про Державну архівну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 870. *Офіційний вісник України*. 2015. № 88. Ст. 2930.
20. Про Національний архівний фонд та архівні установи : Закон України від 24 грудня 1993 року № 3814-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 15. Ст. 86.
21. Про внесення змін до Закону України «Про Національний архівний фонд і архівні установи» : Закон України від 13 грудня 2001 року № 2888-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 11. Ст. 81.
22. Перелік платних послуг, які можуть надаватися державними і комунальними закладами культури : Постанова Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1183. *Офіційний вісник України*. 2020. № 99. Ст. 3213.

Valevska N. Public services in the field of culture, their classification

Summary. The article analyzes the administrative legal relations in the field of public services in the field of culture. If in the issue of administrative services lawyers have determined that the procedures for their provision are governed by public (administrative) law, then in relation to public services – the issue is under study. Their main purpose is to ensure the public interest, the interest of society and its members. Such services can be provided by various structures, medical services – medical institutions operating on the basis of various forms of ownership, educational – educational institutions, cultural services – theaters, museums, art galleries and more. However, the organization of their provision is mainly carried out by administrative bodies and is regulated, as a rule, by the norms of administrative law. The article emphasizes that the legislation of the European Union has quite clearly regulated the attitude to the cultural heritage of the member states of this community. The EU is committed to promoting the cultures of the Member States. The Treaty establishing the European Community provides for section 12 to regulate these relations and the interaction of the member states with regard to their cooperation in the field of culture. This community not only contributes to the development of the cultures of the EU member states, but also honors the development of the cultures of the Member States, as well as promotes a common (i.e. European) cultural heritage. As a result of a study of the legislation of Ukraine and EU member states on citizens' access to cultural values, it was found that in the constitutions of EU member states, the rules enshrining the right of citizens to access cultural values more deeply regulate the use of national heritage culture. In Ukraine, these relations are regulated by Art. 6 of the Law “On Culture”, which enshrines the provisions on access of citizens to cultural values, cultural heritage and cultural goods, but this provision should be enshrined in the Basic Law of our state. Raising the level of legal force of such a norm will serve as a guarantee of ensuring the right of citizens to use the heritage of Ukrainian and world culture. Public services in the field of culture are classified according to such criteria as: the scope of provision, the subjects of provision, the subjects of receipt, the type of satisfaction of consumer needs, the content of the public service, the order of financing the provision.

Key words: public services, public interest, theaters, museums, art galleries, culture, legal force of norm, classification criteria.